

Оксана Горкій

головний бібліотекар відділу організаційно-інформаційної роботи Закарпатської ОБ для дітей та юнацтва

Наталія Кавунець

бібліотекар Закарпатської ОБ для дітей та юнацтва

Новітні технології — невід'ємна складова сучасної бібліотеки

Зростання обсягів інформації вимагає її якісної переробки, нових форм роботи. Цей процес супроводжується значними змінами в усіх сферах людської діяльності і бібліотечна — не виняток. Інформаційне забезпечення є важливою ланкою діяльності бібліотеки. Надійність процесу обслуговування визначається не кількістю послуг, що надаються, а тим, наскільки повно і якісно вони задовольняють інформаційні потреби. Підвищення соціальної і інформаційної ролі бібліотек у сучасному суспільстві диктує необхідність формування нових методів організації інформаційного простору бібліотеки, який реалізується на базі комп'ютерних технологій.

Інформатизація означає впровадження нових технологій, елементів, які підвищують якість і ефективність праці бібліотекарів та якнайшвидший доступ і отримання інформації читачами. Одним із компонентів інформатизації є автоматизація, яка дозволяє поетапно позбавити фахівців бібліотеки рутинної праці, а користувачам — створити ефективний і комфортний сервіс у пошуку інформації. Усі ці зміни відбуваються завдяки використанню комп'ютерів і програмних систем. У 2005 році бібліотека придбала бібліотечну програму міні «ІРБІС» на 3 робочі станції. Автоматизацію бібліотечних процесів бібліотека розпочала з каталогізації.

Автоматизація — процес складний, впливає на всі сфери життєдіяльності бібліотеки, і саме тому її потрібно проводити дуже поступово і обережно. Це не тільки установка системи обробки даних, а і питання розвитку та адаптації робочого процесу з метою найбільшого використання переваг, які надають інформаційні системи. Електронний каталог (ЕК) — основна база даних бібліотеки, яка містить описи нових надходжень, на цей період він містить понад 2000 тис. записів.

Комп'ютерні технології надали бібліотеці унікальний шанс розвитку нових напрямів їх діяльності. Створення баз даних електронного каталогу, підтримуючи усі класичні підходи до каталогізації документів, надає користувачам більш широкі можливості для пошуку, створює додаткові, нетрадиційні пошукові елементи, дозволяє пошук за декількома елементами одночасно. При введенні в базу даних надається пріоритет періодичним виданням та аналітичним описам статей і використання цих ресурсів бібліотекою та користувачами, бо саме періодичні видання найбільш оперативно повідомляють про передові досягнення в тій чи іншій сфері людської діяльності. Зі створенням електронного каталогу значно підвищилась якість і швидкість пошуку, ефективність роботи бібліотекарів при мінімальних затратах на комплектування і обробку.

Автоматизація та впровадження нових інформаційних технологій дозволили бібліотеці розширити сферу послуг. Разом із традиційними бібліотечними послугами наша бібліотека має можливість надавати сервісні послуги: відправлення або приймання повідомлень електронною поштою; користування послугами Інтернет; пошук інформації у всевітній електронній мережі на замовлення; запис інформації на дискету; друк на принтері; комп'ютерний переклад тексту; сканування; копіювання. У цілому, використання сучасних технологій в обслуговуванні користувачів не тільки підвищує ефективність використання ресурсів бібліотеки, а й полегшує шлях користувача до інформації, підвищує престиж і привабливість бібліотеки.

Враховуючи потреби користувачів-дітей, було створено мультимедійний клас, функцією якого є вивчення інформаційних потреб різних категорій читачів у сфері освіти, культури та інших сферах; створення баз даних, надання вільного доступу до інформаційних ресурсів Інтернет. Саме доступ до мережі Інтернет у бібліотеці значно розширює можливості та підвищує оперативність інформаційної роботи. Бібліотека пропонує тим, хто має такий доступ, перелік пошукових систем, корисних ресурсів на допомогу навчальному процесу, адреси навчальних закладів та електронних бібліотек, повнотекстові ресурси. Поповнюється фонд електронними виданнями на CD-дисках: словниками, довідниками, енциклопедіями, іграми для розвитку з метою використання їх під час проведення масових заходів; розвитку творчих здібностей користувачів; на допомогу навчальному процесу (для написання творів, рефератів тощо). Використання мультимедійних засобів доцільно спрямовати на формування естетичних смаків, патріотичного виховання, популяризації української мови, культури, розвитку творчих та інтелектуальних здібностей шляхом прослуховування літературних творів, перегляду художніх, науково-популярних, мистецьких кінострічок, вивчення іноземних мов. Для користувачів мультимедійного класу проводяться цикл бібліотечно-бібліографічних занять для 5-9 кл. «Подружись з комп'ютером», «Інтернет — найсучасніше джерело інформації»; тренінги для користувачів 5-6 кл. з комп'ютерної грамотності та роботи в мережі Інтернет. Регулярно поповнюються бази даних «Люби і знай свій рідний край», «Я — студент».

Відзначимо, що зміни у технологічному середовищі нашої бібліотеки здійснені зусиллями її співробітників за досить короткий проміжок часу. Як показала практика, для проведення комплексних змін технологічного середовища необхідні: сучасне програмне і технічне забезпечення, підготовлений до змін персонал і, безумовно, заздалегідь спланована і ретельно обміркована організація роботи зі створення нової технології бібліотечних процесів. Виходячи з набутого досвіду, підсумуємо, що впровадження автоматизації в бібліотеці має три рухомі сили:

* Державна політика, спрямована на інформатизацію суспільства.

* Користувачі, які вимагають більш повної та якісної інформації. Сучасна бібліотека, яка прагне задовольнити ці потреби, не може існувати лише за рахунок власного інформаційного потенціалу, тому виникає потреба взаємодії у створенні і використанні загальних інформаційних ресурсів.

* Внутрішні причини — збільшення інформаційного потоку, трудомісткість ручної обробки. Бібліотекам необхідне швидке забезпечення інформацією споживача, тому що з часом велика її кількість втрачає свою актуальність.

Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва є головною книгозбірною області. Для бібліотеки, як для загальнодоступного центру інформації, необхідне створення власних інформаційних ресурсів. Хочу наголосити вашу увагу на тому, що у зв'язку з технічними обставинами наша *web-сторінка* має нову адресу: <http://www.zodub.uz.ua>. Створюючи сайт, ми керувалися тим фактом, що він повинен бути інструментом сприяння освітній діяльності користувачів — як реальних, так і віддалених, здійснювати бібліотечне орієнтування, допомагати обдарованим дітям у творчій самореалізації. Сайт адресовано всім категоріям користувачів — дітям, юнацтву, дорослим, тобто, організаторам дитячого читання, вихователям, батькам, бібліотечним працівникам. Наш *web-сайт* — це інформаційний ресурс, який містить інформацію про бібліотеку: її відділи, напрями роботи, видавничу діяльність та іншу інформацію. З метою більш зручного користування було створено меню, яке складається з наступних розділів: «Головна», «Експерсія по бібліотеці», «Видавничу діяльність», «Періодичні видання», «Творчість наших читачів», «Календар масових заходів», а також повну назву бібліотеки і державну символіку.

Головна сторінка містить логотип, основні відомості про бібліотеку (мета, форми роботи, кількість і категорії користувачів), координати (адреса, телефони, електронна адреса), режим роботи. Для зручності на кожній сторінці у стрічці «Меню» знаходяться три елементи, позначені спеціальними символами, за допомогою яких можна зробити обрану сторінку сайту домашньою, додати сайт у вибране і написати листа до бібліотеки. У розділі «Експерсія по бібліотеці» відображено інформацію про відділи бібліотеки, а для більш кращого ознайомлення текстова інформація супроводжується фотографіями. Уся друкована бібліотечна продукція розміщена у розділі «Видавнича діяльність». Матеріали розташовані таким чином, що можна побачити обкладинку брошури, назву і вихідні дані, а для ознайомлення зі змістом видання потрібно скористатися посиланням «Докладніше». У кінці сторінки подано план видавничої діяльності на рік. У розділі «Періодичні видання» знаходиться також список передплатних видань бібліотеки на рік. З метою сприяння творчій самореалізації наших користувачів створено відповідний розділ, у якому містяться роботи дітей — поезія, проза, малюнки, графіка. Заключним розділом нашого сайту є «Календар масових заходів», де розміщується перелік подій, запланованих бібліотекою.

Які перспективи розвитку сайту? Наразі ми плануємо створити рубрику «Новини», а також ряд розділів, які інформуватимуть про дитячі сайти, гуртки бібліотеки, освітні заклади області, краєзнавчу інформацію.